

આ અંકનું વૃક્ષ

ગુલાબી ટિકોમા, ગુલાબી ટેબેબ્યુઆ (Pink Tabebuia)

સામાન્ય અંગ્રેજી નામ: Pink Trumpet, Pink Tabebuia, Pink Tecoma
ગુજરાતી : ગુલાબી ટિકોમા
ગુજરાતી નામ : આ વિદેશી વૃક્ષ છે અને તેનું કોઈ ભારતીય નામ ખાસ પ્રચલિત નથી.

ભરૂચમાં સ્થાન : નર્મદાનગર ટાઉનશીપમાં મંદિર નજીક એક આખી હરોળ આ વૃક્ષોની છે જે હાલમાં ફૂલોથી આચ્છાદિત છે. આ ઉપરાંત દહેજ ખાતે ઘણા ઉદ્યોગો દ્વારા પ્લાંટમાં રોડની બાજુમાં વાવેતર કરાયેલ છે.

આપણે ત્યાં જાન્યુઆરીના અંતથી માર્ચ સુધી ફૂલો આવતા હોય અને હાલ ફૂલોથી ખીલી ઉઠ્યા હોય આ વૃક્ષને સામેલ કર્યું છે.

આ ઝાડ મધ્યમથી ઉંચા કદનું અને ઉષ્ણકટિબંધનું વૃક્ષ છે. મધ્ય અમેરિકાના દેશોનું વતની મનાય છે. તે પાનખર પ્રકારનું હોવાથી શિયાળાના અંત સુધીમાં લગભગ બધા પાંદડા ખેરવી નાખે છે અને ત્યારબાદ વસંતની શરૂઆતમાં ગુલાબી ઝાંચ ધરાવતા ફૂલોથી આખું છવાય જાય છે. જેના કારણે હિંદીભાષી વિસ્તારોમાં એને વસંતરાણી તરીકે પણ કેટલાક લોકો ઓળખાવે છે. ગાર્ડનમાં સતત પાણી અને ભેજ મળતો હોય ત્યારે પાંદડા થોડા ઘણા અંશે આખું વર્ષ જોવા મળે છે અને ફૂલોનું પ્રમાણ પણ મર્યાદિત રહે છે..

ફૂલો ઝુમખામાં હોય છે. વહેલી સવારે ખીલી જાય છે અને સાંજ પડતા કરમાયને ખરી પડતા નીચે ફૂલોની ચાદર બીછાવી દે છે. ફૂલ અવસ્થા પૂરી થયા બાદ તેના પર 12-20 સેમી લાંબી શિંગો તૈયાર થાય છે જે સુકાતા ફાટવાથી તેમાંથી પાંખો ધરાવતા બીજ પેવનમાં ફેલાય છે.

લાકડું પીળા ભુખરા રંગનું હોય છે. દક્ષિણ અમેરિકા તથા વેસ્ટ ઈન્ડિઝના દેશોમાં આ લાકડું વેસ્ટ ઈન્ડિયન બોક્સવુડ તરીકે પ્રચલિત છે. લાકડા પર થતા કોતરકામ માટે પણ વપરાય છે.

આપણે ત્યાંનું વતની નથી એટલે તેના વૈદકીય ઉપયોગ ખાસ જાણિતા નથી પણ મેક્સિકો અને મધ્ય અમેરિકામાં ઘણા રોગોની સ્થાનિક સારવાર માટે ફૂલ, છાલ અને મૂળનો ઉપયોગ થાય છે.

આ અંકનું પક્ષી

જાંબલી શક્કરખરો (Purple Sunbird)

જાંબલી શક્કરખરો એ સામાન્ય રીતે આપણી આસ-પાસ જોવા મળતું પક્ષી છે. ખાસ કરીને બગીચાઓમાં ફૂલછોડ પર જોવા મળે છે. તે ખોરાકમાં મુખ્યત્વે ફૂલોનો રસ લે છે જેની માટે તે હર્મિગર્બની જેમ ફૂલો પર મંડરાઈ શકે છે. તેઓ મોટેભાગે જોડીમાં જોવા મળે છે. ક્યારેક તેમને અનુકૂળ હોય તેવા ફૂલોવાળી જગ્યા પર સમૂહમાં પણ હોય છે.

વર્ણન

આ પક્ષીની લંબાઈ ૧૦ સે.મિ. થી પણ ઓછી હોય છે. તેની નાની પણ વળાંકદાર યાંચ, નાની અને ખૂણવાળી પૂંછડી, લાંબી અને રસ પીવા યોગ્ય જીભ હોય છે. નર અને માદા સહેલાઈથી ઓળખી શકાય તેવા હોય છે. નર કાળા રંગનો હોય છે જે અમુક પરિસ્થિતિમાં ચમકદાર જાંબલી રંગનું પરાવર્તન કરે છે. અપ્રજાનનકાળી નર માદા જેવો દેખાય છે જેમાં વચ્ચેના ભાગમાં એક કાળો પટ્ટો હોય છે. માદાની બાજુ અને પાંખો ઓલીવ રાખોડી અને છાતીનો ભાગ પીળાશ પડતો હોય છે. તેઓ ખુબ જ અવાજ કરતું પક્ષી છે. તે બીજા પક્ષીઓ સાથે મળીને ઘુસણખોર સામે ઘોંઘાટ કરે છે. સામાન્ય રીતે "ચ્વીટ.... ચ્વીટ" કરીને બોલે છે. તેઓનો સામાન્ય સંજોગોમાં જીવનકાળ ૨૦-૨૨ વર્ષ હોય છે.

Recent News

એશિયન વોટરબર્ડ સેન્સસ તા.26મી જાન્યુઆરી 2014ના રોજ કરાયેલ પક્ષીગણતરી કાર્યક્રમ અંતર્ગત પાનોલી જળાશય, બલદવા ડેમ, પીંગુટ ડેમ અને ઘોલી ડેમની મુલાકાત લઈ પક્ષીગણતરી કરવામાં આવેલ હતી. કુલ 17 સ્વયંસેવકો જોડાયા હતા. આ ગણતરી દરમિયાન કુલ ૨૦૬૧ પક્ષીઓ નોંધાયા જેમાંથી GNFC એશ પોંડ પર ૩૮૮, પાનોલી GIDC તળાવ પર ૮૧૩, બલદવા ડેમ પર ૩૮૩ અને પીંગુટ ડેમ પર ૪૭૭ પક્ષીઓ નોંધાયા. વિસ્તૃત અહેવાલ માટે [અહીં](#) ક્લિક કરો.

Upcoming Events

વિશ્વ ધરચકલી દિવસ

દર વર્ષે ૨૦ માર્ચ "વિશ્વ (ધર)ચકલી દિવસ" તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. તો ચાલો આપણે આ દિવસે આપણે ચકલી માટે કંઈક મદદરૂપ થઈએ.....કેવી રીતે? ચકલી માટે માળો બનાવી શકે તેવા બોક્ષ મુકીએ. તેને પાણી પીવા માટે કુંડા મૂકી તેમાં રોજ પાણી ભરીએ....જેઓ ચકલીનો માળો (બોક્ષ) મેળવવા ઈચ્છતા હોય તેઓ

bharuch.nature.club@gmail.com પર સંપર્ક કરે. પ્લાસ્ટિક ઈનરવાળા એક માળાની કીમત ૧૦ રૂ. છે.

પક્ષી નોંધ

વઢવાણ ખાતે પક્ષીનિરીક્ષણ ૨-માર્ચ ૨૦૧૪ ને રવિવારના રોજ અમે વઢવાણ અને ઝંડ હનુમાન (જામ્બુઘોડા વન્યજીવ અભયારણ્ય) જવાનું નક્કી કર્યું. અમે ડભોઈથી વઢવાણ તરફ આગળ ગયા ત્યાં રસ્તામાં ઘણા જલમાંજર (કાળો જલમાંજર) જોવા મળ્યા. હું કાર રસ્તાની બાજુમાં પાર્ક કરી નીચે ઉતાર્યો અને ફોટોગ્રાફી કરી. એ દરમિયાન, મને ઘણા કાજીયા, નડીબગલો, ખુબ જ મોટી સંખ્યામાં કાળા જલમાંજરના બચ્ચા જોયા. થોડે આગળ નહેરની બાજુ પર આવેલા ઝાડ પર એક સફેદછાતી કલકલિયો જોયો. મેં કાર ઉભી રાખી કારમાંથી જ તેના થોડા ફોટો લીધા. વઢવાણ તળાવ પર પક્ષીઓ ઘણા દુર હતા. થોડા લોકો ત્યાં ફરવા માટે આવેલા ને પક્ષીઓ નહિ હોવાનો વસવસો તેમને હતો. અમે લગભગ પાળા પર જમણી બાજુ દોઢ-બે કિલોમીટર ચાલીને આગળ પહોંચ્યા. પક્ષીઓ ખુબ જ મોટી સંખ્યામાં જોવા મળ્યા. તેમાં મુખ્યત્વે, નાના કાજીયા, મોટા કાજીયા, લુહાર બતક (gadwall), ફ્લેમિંગો, બગલા વગેરે હતા. આ ઉપરાંત, એક સર્પગીવ (Darter), કિનારા પર તુતવારી અને દિવાળીઘોડા જોવા મળેલ.

નર

અપ્રજનનકાળી નર

ખોરાક અને આવાસ

તેઓ મુખ્યત્વે ફૂલોના રસ પર નભે છે. એ સિવાય તેઓ ક્યારેક ફળો અને જીવાંત પણ આરોગે છે, ખાસ કરીને બચ્ચાને ખોરાક આપતી વખતે. તેઓ ઘરની આસપાસ, બગીચાઓમાં કે જંગલમાં જોવા મળે છે. તેઓ તાર પર કે વૃક્ષ/છોડની ડાળી પર લટકાવીને માળો બનાવે છે.

માદા

નર

સંવનન

પ્રજનનકાળ સામાન્ય રીતે માર્ચથી જુન સુધીનો હોય છે. માળો બનાવવાનું કામ મોટેભાગે માદા જ કરે છે. માળો કરોળિયાના ઝાળા, રેસા, તાંતણ તથા સુકા નાના પાન વડે બનાવે છે. માળો સીવેલો નથી હોતો પણ કરોળિયાના ઝાળા વડે બાંધેલો હોય છે. લગભગ દસેક દિવસમાં માળો સંપૂર્ણ બંધાઈ જાય છે. નર માદાને આકર્ષવા માથું ઊંચું કરીને પોતાની પાંખો અડધી ખોલે છે અને પૂંછડીના પીંછા પંખાની જેમ ખોલીને પ્રદર્શન કરે છે. પ્રજનન પછી માદા ૨-૪ ઈંડા મુકે છે અને ૧૫-૧૭ દિવસ સેવન કરે છે. સેવન ફક્ત માદા જ કરે છે. તેના બચ્ચાને પ્રારંભિક તબક્કે જીવાંત ખવડાવીને ઉછેર કરે છે જેમાં થોડા અંશે નર પણ મદદ કરે છે.

મોટા કાજીયા અને સર્પગીવ જોવાનો મારો આ પહેલો અનુભવ હતો. આ ઉપરાંત, કાળા જલમાંજરના બચ્ચા પણ મેં પહેલી વખત જ જોયા.
-હિરેન મજીઠીયા

Important Information

IF ANYONE WANT TO SUBSCRIBE TO THIS NEWSLETTER DIRECTLY, PLEASE [CLICK HERE](#).

Forward above link to someone interested in our activities.